

OBSAH

Seznam zkratk	13
Úvod	15
ČÁST I: ÚSTAVNÍ A INSTITUCIONÁLNÍ PRÁVO EU	17
1. Historická východiska, vývoj a povaha evropské integrace	19
1.1 Počátky evropské integrace	19
1.2 Vývoj evropské integrace	20
1.2.1 Římské smlouvy a Jednotný evropský akt	20
1.2.2 Maastrichtská smlouva – založení Evropské unie	22
1.2.3 Amsterodamská smlouva a Smlouva z Nice	25
1.2.4 Tzv. Ústavní smlouva a Lisabonská smlouva	26
1.3 Povaha Evropské unie	31
1.3.1 Ani stát, ani mezinárodní organizace	31
1.3.2 Supranacionální charakter integrace a jeho prvky	32
1.3.3 Mezivládní vyvažování	35
2. Evropská unie a členské státy	38
2.1 Úvodem	38
2.2 Členství státu v Evropské unii	38
2.2.1 Vznik členství státu v Unii	38
2.2.2 Ukončení členství státu v Unii	39
2.2.3 „Běžné“ členství a „super“ členství – vícerychlostní Evropa	42
2.2.4 Obsah členství státu v Unii	42
2.3 Dělbá pravomocí mezi Unii a členské státy	46
2.3.1 Základní vymezení, princip svěření	46
2.3.2 Kategorie pravomocí Evropské unie	50
3. Vnitřní organizační struktura Evropské unie	54
3.1 Úvodem	54
3.2 Evropský parlament	56
3.2.1 Charakteristika	56
3.2.2 Složení, organizace a fungování	57
3.2.3 Funkce a pravomoci	59
3.3 Evropská rada	61

3.3.1 Charakteristika	61
3.3.2 Složení, organizace a fungování	61
3.3.3 Funkce a pravomoci	62
3.4 Rada Evropské unie	63
3.4.1 Charakteristika	63
3.4.2 Složení, organizace a fungování	64
3.4.3 Funkce a pravomoci	65
3.5 Evropská komise	66
3.5.1 Charakteristika	66
3.5.2 Složení, organizace a fungování	66
3.5.3 Funkce a pravomoci	68
3.6 Soudní dvůr Evropské unie	68
3.6.1 Charakteristika	68
3.6.2 Složení, organizace a fungování	69
3.6.3 Funkce a pravomoci	71
3.7 Další instituce Evropské unie	72
3.7.1 Evropská centrální banka	72
3.7.2 Účetní dvůr	73
3.7.3 Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů	73
4. Pojem a povaha práva Evropské unie	74
4.1 Úvod do problematiky	74
4.2 Pojmosloví. Komunitární a unijní právo	75
4.2.1 Maastrichtský relikv – právo bývalých unijních pilířů.....	76
4.3 Autonomní právní systém	77
4.4 Dominantní právní systém	78
5. Systém práva Evropské unie	80
5.1 Prvky unijního právního systému a jejich hierarchie	80
5.1.1 Teoretické prvky unijního práva	80
5.1.2 Systémové prvky unijního práva	80
5.1.3 Hierarchie pramenů unijního práva	82
5.2 Psané primární právo Evropské unie	83
5.3 Sekundární právo Evropské unie	84
5.4 Další prameny unijního práva	87
5.4.1 Obecné zásady právní	87
5.4.2 Mezinárodní smlouvy uzavírané mezi Unií a dalšími subjekty mezinárodního práva	88
5.4.3 Akty sui generis	89

6. Tvorba práva Evropské unie	90
6.1 Tvorba primárního práva Evropské unie	90
6.1.1 Řádný postup revize Smluv	90
6.1.2 Zjednodušené postupy revize Smluv	91
6.2 Tvorba sekundárního práva Evropské unie	93
6.2.1 Příprava návrhů legislativních aktů	93
6.2.2 Legislativní procesy	94
6.2.3 Formální náležitosti, účinnost a publikace pramenů práva Evropské unie	96
7. Autonomie práva Evropské unie a její projevy	98
7.1 Přímá použitelnost práva Evropské unie	98
7.2 Přímý účinek jako subjektivní rozměr samostatnosti práva Evropské unie	100
7.2.1 Charakteristika a obecné podmínky přímého účinku	100
7.2.2 Kategorie přímého účinku	102
7.2.3 Přímý účinek jednotlivých pramenů práva Evropské unie	105
8. Dominance práva Evropské unie a její projevy	113
8.1 Vztah unijního a vnitrostátního práva. Princip přednosti práva Evropské unie	114
8.1.1 Vývoj a dopady zásady přednosti práva Evropské unie	114
8.1.2 Přednost evropského práva z perspektivy členského státu	118
8.2 Povinnost eurokonformního výkladu vnitrostátního práva – nepřímý účinek práva Evropské unie	123
8.3 Odpovědnost členského státu za škodu způsobenou porušením práva Evropské unie	125
9. Vybraná řízení před Soudním dvorem Evropské unie	129
9.1 Přezkum plnění povinností členského státu	129
9.1.1 Základní charakteristika	129
9.1.2 Předmět řízení a aktivní legitimace	129
9.1.3 Průběh řízení	130
9.2 Přezkum platnosti	132
9.2.1 Žaloba na neplatnost	132
9.2.2 Přezkum platnosti unijního práva: řízení o předběžné otázce	138
9.2.3 Přezkum platnosti unijního práva: námitka protiprávnosti	139
9.3 Řízení o předběžné otázce	140
9.3.1 Základní charakteristika	140
9.3.2 Zahájení řízení	140

9.3.3	Fakultativní a obligatorní zahájení řízení	141
9.3.4	Předmět řízení o předběžné otázce a průběh řízení	142
9.3.5	Závaznost rozhodnutí o předběžné otázce, možnost položit další otázku	142
9.4.	Žaloba na nečinnost orgánů EU	143
10.	Ochrana základních práv v právu Evropské unie	144
10.1	Základní charakteristika	144
10.2	Historický vývoj ochrany základních práv v rámci integračních struktur	145
10.3	Κέρβερος chránící základní práva v Evropské unii	146
10.3.1	Základní práva jako součást obecných zásad právních (čl. 6 odst. 3 SEU)	146
10.3.2	Listina základních práv Evropské unie (čl. 6 odst. 1 SEU)	149
10.3.3	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod jako externí pilíř ochrany základních práv v rámci Unie	160
10.4	Proč Unie respektuje a chrání základní práva?	161
	ČÁST II: ZÁKLADY EKONOMICKÉ INTEGRACE EU	163
11.	Formy ekonomické integrace a jejich realizace v evropském prostoru	165
11.1	Obecně k formám ekonomické spolupráce	165
11.2	Realizace forem ekonomické integrace Evropskou unií	165
11.2.1	Systém obchodních preferencí	165
11.2.2	Zóna volného obchodu	167
11.2.3	Celní unie	168
11.2.4	Společný trh a vnitřní trh	169
11.2.5	Hospodářská a měnová unie	172
11.2.6	Evropské sdružení volného obchodu a Evropský hospodářský prostor	174
12.	Volný pohyb zboží: základy právní úpravy	177
12.1	Základní charakteristika	177
12.2	Obecné otázky pro aplikaci ustanovení o volném pohybu zboží	178
12.3	EU jako celní unie	179
12.3.1	Zákaz cel	179
12.3.2	Zákaz opatření s rovnocenným účinkem jako cla	180
12.4	Zákaz diskriminačního a ochranářského zdanění	185
12.4.1	Základní charakteristika	185
12.4.2	Zákaz diskriminačního zdanění: přímá diskriminace	186

12.4.3	Zákaz diskriminačního zdanění: nepřímá diskriminace	187
12.4.4	Zákaz ochrannářského zdanění	189
12.5	Volný pohyb zboží: vymezení netarifních překážek	190
12.5.1	Vymezení v primárním a sekundárním právu	190
12.5.2	Vymezení v judikatuře: případ Dassonville	191
12.5.3	Zákaz diskriminačních překážek v judikatuře	192
12.5.4	Zákaz nediskriminačních překážek v judikatuře	195
12.6	Zákaz omezení vývozu zboží	202
12.6.1	Omezení vývozu zboží v judikatuře	202
12.6.2	Shrnutí ve vztahu k omezením vývozu	204
12.7	Výjimky ze zákazu množstevního omezení volného pohybu zboží	204
12.7.1	Výjimky plynoucí z primárního práva	204
12.7.2	Výjimky plynoucí z judikatury	208
12.7.3	Srovnání výjimek plynoucích ze smluv a z judikatury	213
12.7.4	Vliv unijní harmonizace na použití výjimek	215
13.	Volný pohyb občanů EU	216
13.1	Základní charakteristika	216
13.2	Personální dimenze občanství EU	217
13.2.1	Komplementarita k občanství členského státu	217
13.2.2	Právo EU a udělování občanství členských států	218
13.3	Právo pohybu a pobytu	221
13.3.1	Základní úprava	221
13.3.2	Právo pobytu v judikatuře	222
13.4	Rodinní příslušníci občana EU	224
13.4.1	Základní úprava	224
13.4.2	Rodinní příslušníci a závislé osoby v judikatuře	225
13.5	Zákaz diskriminace při realizaci práva pobytu a nárok na sociální dávky	227
13.5.1	Požadavky směrnice 2004/38	227
13.5.2	Právo na sociální a obdobné dávky v judikatuře	228
13.5.3	Práva osob hledajících práci v judikatuře	230
13.5.4	Práva studentů na sociální dávky v judikatuře	231
13.6	Vnitrostátní situace a ustanovení občanství EU	233
13.6.1	Občanství EU a odstranění diskriminace ve vnitrostátních situacích	233
13.6.2	Občanství EU a výhodnější zacházení ve vnitrostátních situacích	234

13.6.3. Občanství EU jako univerzální status?	235
13.7 Specifické výjimky z občanství EU	237
14. Volný pohyb pracovníků	238
14.1 Základní charakteristika	238
14.1.1 Cíl právní úpravy	238
14.1.2 Základní úprava	240
14.1.3 Teritoriální dimenze	241
14.1.4 Podmínka existence přeshraničního prvku	241
14.2 Vymezení pojmu pracovník	242
14.2.1 Základní úprava	242
14.2.2 Požadavek skutečné a efektivní práce	243
14.2.3 Forma odměny	244
14.2.4 Význam účelu výkonu práce	245
14.2.5 Osoby nezaměstnané a hledající práci	246
14.3 Rozsah zákazu omezení	247
14.3.1 Zákaz přímo a nepřímo diskriminačních omezení	247
14.3.2 Zákaz nerozdílně aplikovaných omezení/omezení přístupu na trh	248
14.4 Právo na přístup k zaměstnání	249
14.4.1 Základní úprava	249
14.4.2 Požadavky na znalost jazyka	250
14.4.3 Kvalifikační požadavky	251
14.5 Práva spojená s výkonem zaměstnání a rovnost zacházení	252
14.5.1 Základní úprava	252
14.5.2 Sociální výhody	253
14.5.3 Daňové výhody	255
14.5.4 Práva osob nezaměstnaných/hledajících práci	257
14.6 Výjimky pro zaměstnání ve veřejné správě	258
15. Svoboda usazování	261
15.1 Usazování na vnitřním trhu – obsah, právní režim a kategorizace	261
15.2 Zakázaná omezení svobody usazování, příklady z judikatury	263
15.2.1 Zákaz přímé diskriminace	263
15.2.2 Zákaz nepřímé diskriminace	264
15.2.3 Zakáz nediskriminačních opatření	265
15.2.4 Volný pohyb společností/právnických osob	267
15.2.5 Přemísťování sídla	268

15.2.6 Sekundární usazování společností	269
15.2.7 Přeshraniční fúze společností	272
15.3 Výjimky ze zákazu omezení svobody usazování	273
16. Volný pohyb služeb	276
16.1 Základní charakteristika	276
16.2 Pojem služby	276
16.3 Právní režim a obsah volného pohybu služeb	279
16.4 Nepřípustná omezení volného pohybu služeb	281
16.5 Specifické výjimky ze zákazu omezení volného pohybu služeb	283
16.6 Směrnice o službách	285
16.6.1 Obecný rámec	285
16.6.2 Správní zjednodušení	286
16.6.3 Volný pohyb služeb	287
16.6.4 Spolupráce mezi státy	288
17. Obecné výjimky z volného pohybu osob	289
17.1 Základní charakteristika	289
17.2 Obecné zásady k aplikaci výjimek	290
17.3 Veřejný pořádek a veřejná bezpečnost: směrnice 2004/38	290
17.4 Ochrana veřejného zdraví: směrnice 2004/38	291
17.5 Výjimky z volného pohybu osob v judikatuře	293
17.6 Použití zákazu omezení vůči vlastnímu státu	295
18. Volný pohyb kapitálu a plateb	297
18.1 Základní charakteristika	297
18.2 Základní pojmy	297
18.3 Právní režim a obsah volného pohybu kapitálu a plateb	299
18.4 Nepřípustná omezení volného pohybu kapitálu a plateb	301
18.5 Výjimky ze zákazu omezení volného pohybu kapitálu a plateb	302
18.6 Hospodářská a měnová unie	305
18.6.1 Vznik Hospodářské a měnové unie	305
18.6.2 Podmínky přijetí eura	307
18.6.3 Institucionální zajištění Hospodářské a měnové unie	308
18.6.4 Základní principy fungování Hospodářské a měnové unie	308
18.6.5 Poslední vývoj Hospodářské a měnové unie	310
18.6.6 Budoucnost Hospodářské a měnové unie	312

19. Ochrana hospodářské soutěže, veřejná podpora a zadávání	
veřejných zakázek	314
19.1 Základní charakteristika	314
19.2 Soutěžní právo a jeho základní pojmy	314
19.2.1 Pojem soutěžního práva a jeho účel	314
19.2.2 Působnost unijního soutěžního práva	315
19.2.3 Základní pojmy soutěžního práva	317
19.3 Zakázané dohody	321
19.3.1 Sladěné jednání a jeho formy	321
19.3.2 Způsobnost dohody narušit soutěž	323
19.3.3 Výjimky ze zákazu dohod	324
19.3.4 Příklady zakázaných dohod	326
19.4 Zneužívání dominantního postavení	327
19.4.1 Dominantní postavení	328
19.4.2 Zneužívání dominantního postavení	329
19.4.3 Příklady zneužívání dominantního postavení	330
19.5. Řízení ve věcech dohod a dominance	332
19.5.1 Evropská soutěžní síť	332
19.5.2 Průběh řízení před Komisí	334
19.5.3 Vyšetřovací oprávnění	335
19.5.4 Soukromé prosazování	337
19.5.5 Trestní odpovědnost	340
19.6. Kontrola koncentrací	340
19.6.1 Pojem koncentrace	340
19.6.2 Narušení soutěže v důsledku koncentrace	342
19.6.3 Řízení o povolení spojení	343
19.7 Veřejná podpora	344
19.7.1 Pojem veřejné podpory	344
19.7.2 Slučitelnost podpory s vnitřním trhem	345
19.7.3 Řízení ve věcech veřejné podpory	347
19.8 Kontrola zadávání veřejných zakázek	348
19.8.1 Působnost zadávacích směrnic	348
19.8.2 Zadávací řízení	349
19.8.3 Přezkum zadávacího řízení	349
Seznam použité literatury	351